HOME SCIENCE

PAPER–III

OCT–11/23

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

Name of the Areas/Section (if any)..................

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronic Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.
10. In case of any discrepancy in Gujarati and English version of Questions the English version should be taken as final.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તર પોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તર પોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તર પોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.
૧૦. પ્રશ્નપત્રના પ્રશ્નોમાં ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કોઈ વિસંગતિ જોવા મળશે તો અંગ્રેજી અર્થને જ માન્ય ગણવામાં આવશે.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		11.	
2.		12.	
3.		13.	
4.		14.	
5.		15.	
6.		16.	
7.		17.	
8.		18.	
9.		19.	
10.			

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

SEAL

HOME SCIENCE — ગૃહ વિજ્ઞાન

PAPER - III — પેપર - III

Note : This paper contains *four* Sections. You are required to attempt *all* of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં **ચાર** વિભાગો છે. તમારે બધા વિભાગોના પ્રશ્નોના જવાબો લખવાના છે.

SECTION I
(વિભાગ I)

Note : Choose any *one* elective from elective I to VI and answer both the questions (Q. No. **1** and Q. No. **2**) of the same elective in **500** words. (2×20=40)

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી ૬ માંથી એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બંને પ્રશ્નો (૧ અને ૨) ના જવાબ દરેકનો **૫૦૦** શબ્દો સુધીમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)

Elective I (વિકલ્પ I)

1. Enlist and discuss in detail about different techniques/methods used for assessment of nutritional status.
   પોષણ સ્તરના માપન માટેની જુદી જુદી પદ્ધતિઓ/રીતની નોંધ કરી સવિસ્તર ચર્ચા કરો.

2. Write in detail about the role of food biotechnology for preparation of functional foods.
   ફંકશનલ ફૂડઝની બનાવટમાં ફૂડ બાયોટેકનોલોજીનો ફાળો સવિસ્તર વર્ણવો.

Or (અથવા)

Elective II (વિકલ્પ II)

1. Define 'Outdoor Catering". What points should be considered while planning menu to be supplied for outdoor orders ?
   ''આઉટડોર કેટરીંગ'' ની વ્યાખ્યા આપો. બહાર આપવાના ઓર્ડરનું આયોજન કરતી વખતે મેનુમાં કયા મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખશો ?

2. Mention the attributes of a warden in a school hostel. Explain them briefly.
   શાળાની હોસ્ટેલના વાર્ડન માટે જરૂરી ગુણ જણાવો. તેને ટૂંકમાં સમજાવો.

Or (અથવા)

Elective III (વિકલ્પ III)

1. How do various theories help us to understand different aspects of human development better ? Justify with examples.
   માનવ વિકાસમાં જુદા જુદા પાસાઓને સમજવા માટે જુદી જુદી થીયરીઓ આપણને કઈ રીતે મદદરૂપ થઈ શકે ? ઉદાહરણો આપી સમજાવો.

2. Discuss the need for support services for women and children in current Indian context. Explain any *one* program in detail.
હાલના ભારતના સંદર્ભમાં સ્ત્રીઓ તથા બાળકો માટે મદદરૂપ સેવાઓની જરૂરિયાત ચર્ચો. કોઈપણ એક પ્રોગ્રામ વિસ્તારથી સમજાવો.

Or (અથવા)

Elective IV (વિકલ્પ IV)

1. Suggest steps for value addition of Indian handloom products to popularise these for contemporary uses.
હાલની પરિસ્થિતીમાં હેન્ડલૂમના કાપડને વધુ લોકપ્રિય બનાવવા માટેના સુધારાત્મક પગલાં સૂચવો.
2. What are bicomponent and biconstituent fibres ? Discuss their properties and uses in textile industry.
'બાયકમ્પોનન્ટ' તથા ''બાય કોન્સ્ટીટયુઅન્ટ'' તંતુ કયા છે ? ટેક્ષટાઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીમાં તેની લાક્ષણિકતા અને ઉપયોગો ચર્ચો.

Or (અથવા)

Elective V (વિકલ્પ V)

1. Explain the need for developing entrepreneurial skills among home makers. List some income generating activities which an urban home maker can start. Explain how she could derive wealth from household waste.
ગૃહિણીઓમાં ઔદ્યોગિક સાહસિકતા વિકસાવવાની જરૂરિયાત સમજાવો. એક શહેરી ગૃહિણીને આવક પેદા કરતી પ્રવૃત્તિ શરૂ કરવી હોય તો એક યાદી બનાવો. ઘરગથ્થુ નકામી વસ્તુ દ્વારા અર્થોપાર્જન કેવી રીતે કરી શકાય તે સમજાવો.
2. Define "Body Alignment". Explain how does it affect energy consumption ? Explain giving suitable examples.
''બોડી અલાઈનમેન્ટ'' ની વ્યાખ્યા આપો. શક્તિના વપરાશને તે કેવી રીતે અસર કરે છે ? યોગ્ય ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

Or (અથવા)

Elective VI (વિકલ્પ VI)

1. Discuss the characteristics of adult-educators required for successful implementation of adult education programme.
પ્રૌઢ શિક્ષણ આપતા શિક્ષકોની પ્રૌઢ શિક્ષણ કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા માટે જરૂરી લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.
2. Explain the various aspects and plans needed for the development of women in changing India.
બદલાતા ભારતમાં સ્ત્રીઓના વિકાસની વિવિધ બાબતો અને જરૂરી યોજનાઓ સમજાવો.

Q. No. 1. Elective ....

Q. No. 2. Elective ....

SECTION II (વિભાગ II)

Note : Choose any *one* elective from elective I to VI and answer all the questions (Q. No. 3 to Q. No. 5) of the same elective in **300** words. 3×15=45

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી ૬ માંથી એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બધા જ પ્રશ્નો (૩ થી ૫) ના જવાબ દરેકનો ૩૦૦ શબ્દો સુધીમાં આપો. (૩×૧૫=૪૫)

Elective I (વિકલ્પ I)

3. What are leavening agents ? Write in detail about various types of leavening agents.
''લેવનીંગ એજન્ટસ'' કયા કયા છે ? જુદા જુદા પ્રકારના લેવનીંગ એજન્ટસ વિશે વિસ્તારથી લખો.

4. Write in detail about requirements, sources, functions and deficiencies of vitamin A.
વિટામીન એ ની જરૂરિયાત, પ્રાપ્તીસ્થાનો, કાર્યો તથા ઉણપો વિશે સવિસ્તાર નોંધ લખો.

5. Write significance of clinical examination for various age groups to determine nutritional status.
વૈદકીય પરિક્ષણ (કલીનીકલ એકઝામીનેશન) નું, જુદા જુદા વય જૂથના પોષણ સ્તર જાણવા માટે મહત્વ સમજાવો.

Or (અથવા)

Elective II (વિકલ્પ II)

3. Mention sources of recruiting the staff. Mention the essential features of a good recruitment advertisement copy.
કર્મચારીગણને નોકરી પર રાખવા માટેની જાણકારી કયાંથી મેળવવી શકાય ? એક નિયુક્તિ માટેની સારી જાહેરાતના જરૂરી લક્ષણો જણાવો.

4. Indicate the best method of purchase for an industrial canteen with suitable reasons.
એક ઔદ્યોગિક કેન્ટીન માટે સૌથી ઉત્તમ ખરીદ પદ્ધતિ કઈ છે તે યોગ્ય કારણો સાથે જણાવો.

5. Explain in detail "Tube feeding" for a patient in hospital.
એક હોસ્પીટલમાં દર્દીને અપાતા ''ટ્યુબ ફીડીંગ'' ને સવિસ્તાર સમજાવો.

Or (અથવા)

Elective III (વિકલ્પ III)

3. "Rights are always in relation to responsibilities." Discuss this statement in light of parental rights and responsibilities to fulfil children's rights.
''હકકોને હંમેશા ફરજોનાં સંદર્ભમાં જોવા પડે.'' બાળકોના હકકોને પુરા કરવા માટે વાલીઓના હકકો તથા જવાબદારીઓના સંદર્ભમાં આ વિધાન ચર્ચો.

4. "Gender Sensitization" programs are the only way to achieve equal status for women. What is your opinion on this issue.
''સમાજમાં સ્ત્રીઓને સમાન દરજ્જો ઊભો કરવા માટે લૈંગીક સંવેદનશીલતા (જેન્ડર સેન્શીટાઈઝેશન) ના કાર્યક્રમો જ એક શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ છે.'' આ સંદર્ભમાં આપનું મંતવ્ય સ્પષ્ટ કરો.

5. "Labeling is disabling." What are your views on this with reference to special needs children ?
વિશિષ્ટ પરિસ્થિતિમાં રહેલા બાળકો માટે અસક્ષમ જેવું નામાભિધાન તેઓને હાનીકારક બને છે. આપના વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

Or (અથવા)

Elective IV (વિકલ્પ IV)

3. What are different types of labels ? Discuss the role of care labels in improving the life of a clothing article.
લેબલ્સના પ્રકારો લખો. કપડાંની જાળવણી લાંબો સમય થાય તે માટે ''કેર લેબલ'' નો ફાળો ચર્ચો.

4. What is the difference between standards and certifications ? What is the role of Textiles Committee in testing of textiles.
સ્ટાન્ડર્ડસ તથા સર્ટીફિકેશન્સ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. ટેક્ષટાઈલના ટેસ્ટીંગ માટેની ટેક્ષટાઈલ કમીટીનો ફાળો સ્પષ્ટ કરો.

5. According to you which is the most suitable method of teaching construction of Cowl Necline to :
   (*a*) a small group of students;
   (*b*) a large group of students.
   Justify your answer.

તમારા મંતવ્ય અનુસાર ''કાઊલ નેકલાઈન'' શીખવાડવા માટેની કઈ વધુ યોગ્ય પદ્ધતિ છે ?
(અ) વિદ્યાર્થીઓનું નાનાં જૂથ માટે
(બ) વિદ્યાર્થીઓનું મોટાં જૂથ માટે
તમારો જવાબને ન્યાય આપો.

Or (અથવા)

Elective V (વિકલ્પ V)

3. List the methods to study work simplification techniques. Explain giving example the use of time and motion studies the work simplification.
કાર્ય સરળીકરણનો અભ્યાસ કરવાની રીતોની યાદી બનાવો. કાર્ય સરળીકરણના અભ્યાસમાં સમય અને હલન-ચલનનાં સંશોધનોનો ઉપયોગ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

4. List features of a good multipurpose room. Mention responsibilities of an interior designer to the clients.
એક સારા બહુહેતુક ઓરડાની લાક્ષણિકતાઓની યાદી બનાવો. એક ગ્રાહક સાથે ઈન્ટીરીયર ડેકોરેટરની જવાબદારીઓ જણાવો.

5. Mention the use of Ergonomics in efficient work completion. Mention its importance and its application in home by giving suitable example.
અસરકારક કાર્ય પૂર્ણતા માટે અર્ગોનોમીકસનો ઉપયોગ જણાવો. તેનું મહત્વ જણાવી અને યોગ્ય ઉદાહરણ આપી તેનો ઘરમાં ઉપયોગ જણાવો.

Or (અથવા)

Elective VI (વિકલ્પ VI)

3. Explain the 'Self Help Programme' and the role of government agencies to support this programme.
'સેલ્ફ હેલ્પ' કાર્યક્રમ સમજાવો અને આ કાર્યક્રમોને આધાર આપવા માટે સરકારની ભૂમિકા સમજાવો.

4. Mention the importance of supervision in various development programmes in detail.
વિકાસલક્ષી કાર્યક્રમોમાં નિરીક્ષણનું મહત્વ વિસ્તારથી સમજાવો.

5. Define "Entrepreneurship". Discuss the qualities required by women entrepreneurs.
ઔદ્યોગિક સાહસિકતાની વ્યાખ્યા આપો. સ્ત્રી ઉદ્યોગ સાહસિકના જરૂરી ગુણની ચર્ચા કરો.

Q. No. 3. Elective ....

Q. No. 4. Elective ....

Q. No. 5. Elective ....

SECTION III (વિભાગ III)

Note : Answer the following questions in **50** words each. Attempt *all* questions (Q. No. **6** to Q. No. **14**) (9×10=90)

નોંધ : નીચેના દરેક પ્રશ્નનો જવાબ ૫૦ શબ્દોમાં આપો. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૬ થી ૧૪). (૯×૧૦=૯૦)

6. Write short notes on chemical preservatives.
   રાસાયણિક પરિરક્ષકો વિશે ટૂંક નોંધ લખો.

7. Explain the role of ω-3 fatty acids in health.
ઓમેગા-3 ફેટી એસીડસનો સ્વાસ્થ્ય માટે ફાળો વર્ણવો.

8. Define "Portion Control". Mention advantages of portion control in a food service institutes. Mention common methods for portion control.
''પોર્શન કંટ્રોલ'' ની વ્યાખ્યા આપો. ફુડ સર્વીસ સંસ્થામાં ''પોર્શન કંટ્રોલ'' ના ફાયદાઓ જણાવો. ''પોર્શન કંટ્રોલ'' ની સામાન્ય પદ્ધતિઓ જણાવો.

9. What is the importance of identifying target customers in fashion production and marketing ?
ફેશન પ્રોડકશન તથા માર્કેટીંગ માટે ટાર્ગેટ ગ્રાહકોને ઓળખવાનું મહત્વ શું છે ? સમજાવો.

10. Give advantages and disadvantages of transfer printing.
ટ્રાંસફર પ્રિન્ટીંગના ફાયદા તથા ગેરફાયદાઓ સમજાવો.

11. List some of the human, non-human and community resources available to a city dweller home maker. What guidelines would you give her for effective use of resources ?
એક શહેરી ગૃહિણીને મળતા માનવિય, અમાનવિય અને સામુદાયિક સંસાધનોની યાદી બનાવો. આ સંસાધનોના અસરકારક ઉપયોગ માટે તમે કઈ માર્ગદર્શિકા સૂચવશો ?

12. What are the principles and key features of developmental assessment ?
વિકાસાત્મક પરિક્ષણો (ડેવલપમેન્ટલ એસેસમેન્ટ) ના સિદ્ધાંતો તથા મુખ્ય લક્ષણો શું છે ?

13. State the barriers in the process of communication and write the suggestions to overcome them by giving examples.
સંચારમાં આવતાં અડચણો વિશે લખો અને આ અડચણોને દૂર કરવા માટે યોગ્ય ઉદાહરણ આપી સૂચનો આપો.

14. Explain the various strategies required for developmental communication.
વિકાસલક્ષી સંચારમાં આવતી વિવિધ રણનીતિઓ સમજાવો.

SECTION IV (વિભાગ IV)

Note : Read the following paragraph and answer questions (Q. No. **15** to Q. No. **19**) given below in **30** words each. Attempt all questions. (5×5=25)

નોંધ : નીચેનો પેરેગ્રાફ વાંચી આપેલ પ્રશ્નો (૧૫ થી ૧૯) ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૫×૫=૨૫)

Knowledge has always been represented by light and ignorance has been represented by darkness. Hence, education, the key to all knowledge and yet more knowledge, dispels the darkness and ushers in the light. Freedom too has always been associated with light whereas servility and imprisonment have been relegated to the depths of darkness. Prisons and dungeons have always been conceived as dark and gloomy whereas free men have all the access to light. This completes our equation that education equals freedom since both are symbolised by light. Freedom can be of many types. We can have economic freedom which is freedom to earn one's livelihood and maintain a decent standard of living. There is the social freedom in which an individual is allowed to develop his own kind of relationship vis-a-vis society. Then there is political freedom in which the individual has a say in the way in which he or she is governed. We also have the intellectual freedom which is the liberty to think as we please, without restrictions and impediments. And just as one can be allowed the freedom of thought so also there can be the freedom of action of belief, of faith, etc. for every kind of freedom to be truly effective education is necessary. The different kinds of freedoms become truly justified with education. Education must not be confused with literacy and learning the 3 R's. Nor is education confined to the 10+2+3 System. Education does not consist of collecting degrees or burying oneself in research. It is a continuous process of learning which broadens our mental horizon and with chat our perspective as well. Education leads to the dissemination of knowledge, breaking down of all the mental barriers and to a greater realisation of self-worth and a better understanding

of fellow human beings. If a person is uneducated he or she has to depend own others for making a number of decisions. Sometimes they have to blindly accept and follow the dictates of others, making them servile as they lack the ability to judge the right from the wrong. Education enables a person to make these distinctions; realise the reasons behind the forced servility and stand up and demand redressal. This makes a person a free individual. Nowhere is it more true than in women's education which has been the single most important factor in women's emancipation.

જ્ઞાનને હંમેશા પ્રકાશ તરીકે અને અજ્ઞાનને હંમેશા અંધકાર તરીકે દર્શાવાય છે. એટલે જ, કેળવણી દરેક પ્રકારનાં જ્ઞાન માટેની ચાવી છે. વધુ જ્ઞાન મેળવવાથી અંધકાર દૂર થાય છે અને પ્રકાશનો ઉદભવ થાય છે. સ્વતંત્રતા હંમેશા પ્રકાશ સાથે સંયોજાય છે જ્યારે પરાધિનતા તથા બંદિઅવસ્થાને હંમેશા અંધકારની ઊંડાઈઓ સાથે જોડવામાં આવે છે. જેલો અને કારાગારોને અંધકારમય તથા દુખદાયક માનવામાં આવે છે જ્યારે મુક્ત વ્યક્તિ પ્રકાશ સુધી પહોંચી શકે છે. આણા દ્વારા આપણા સમીકરણ પૂર્ણ થાય છે કે કેળવણી એ મુક્તીસમાન છે અને તેથી જ બંને પ્રકાશનાં પ્રતીક છે. સ્વતંત્રતાનાં અનેક પ્રકારો હોઈ શકે. પોતાની જીવન જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરવા માટે તથા ઉમદા જીવન ધોરણ જાળવી રાખવા માટે આર્થિક સ્વતંત્રતા જરૂરી છે. સામાજીક સ્વતંત્રતા દ્વારા વ્યક્તિ પોતાનાં ઇચ્છિત પ્રકારનાં સામાજિક સંબંધો વિકસિત કરી શકે છે. રાજકીય સ્વતંત્રતા દ્વારા વ્યક્તિ પોતે જે ધોરણો દ્વારા નિયંત્રીત થાય છે તે અંગે પોતાનો અભિપ્રાય દર્શાવી શકે છે. આપણી પાસે બૌદ્ધિક સ્વાતંત્રતા પણ છે, જેમાં વ્યક્તિ પોતાને ગમે તે રીતે કોઈપણ અવરોધો કે બાધાઓ વિના વિચારી શકે છે. જે રીતે વ્યક્તિને વૈચારિક સ્વાતંત્ર્ય મળે છે, તે રીતે જ કાર્ય સ્વાતંત્ર્ય, માન્યતાનું સ્વાતંત્ર્ય, કે શ્રદ્ધાનું સ્વાતંત્ર્ય હોઈ શકે. દરેક પ્રકારની સ્વતંત્રતા અસરકારણ બની રહે તે માટે કેળવણી જરૂરી છે અને કેળવણી દ્વારા જ દરેક પ્રકારની સ્વતંત્રતા ન્યાયિક બની શકે. ૩ આર (3 R's) દ્વારા શીખવું અને અક્ષરજ્ઞાનને કેળવણીને સમાન ન ગણવું જોઈએ, તેમજ કેળવણીને ૧૦+૨+૩ પદ્ધતિ સાથે ન સરખાવવી જોઈએ. કેળવણીનો અર્થ ઉપાધીઓ ભેગી કરવી તથા સંશોધનમાં ડૂબી જવું એમ પણ નથી. કેળવણી એ સતત શીખવાની પ્રક્રિયા કે જેના દ્વારા આપણી માનસિક ક્ષીતીજો વિસ્તરે છે અને તેના દ્વારા આપણો દૃષ્ટિકોણ સુધરે છે. કેળવણી દ્વારા જ્ઞાનનો પ્રસાર થાય છે, માનસિક અવરોધો દૂર

થાય છે તથા પોતાની આગવી શક્તિઓને ઓળખી શકાય છે કે જે સાથી માનવોને સમજવામાં મદદ કરે છે.

જે વ્યક્તિ અભણ છે તેણે પોતાનાં ઘણાં બધા નિર્ણયો લેવા માટે બીજા ઉપર આધારિત રહેવું પડે છે. આ વ્યક્તિ અન્ય આદેશકર્તા દ્વારા અપાયેલ આદેશોનું આંધળુ પાલન કરે છે અને સાચું કે ખોટું પારખવાની અક્ષમતાનાં કારણે બીજા વ્યક્તિ ઉપર આધારિત રહેવું પડે છે. કેળવણીએ વ્યક્તિને સાચું કે ખોટું પારખવાની શક્તિ આપે છે, અન્ય વ્યક્તિના દ્વારા થતાં દબાણ માટેનાં કારણો જાણી શકે છે અને તે સામે અવાજ ઉઠાવીને પરિસ્થિતિમાં સુધારો લાવી શકે છે. આના દ્વારા માણસ સ્વતંત્ર વ્યક્તિ બની શકે છે. સ્ત્રીઓની કેળવણીની બાબતમાં આ વાત ખૂબ જ યોગ્ય ઠરે છે અને કેળવણી દ્વારા જ સ્ત્રીઓમાં સ્વતંત્રતા લાવી શકાય છે.

15. What do knowledge and education mean in the given paragraph ?
આપેલ ફકરામાં જ્ઞાન તથા કેળવણીનો અર્થ શું છે ?

16. How does education help a person become free and independent ?
મુક્ત તથા સ્વતંત્ર વ્યક્તિ બનવા માટે કેળવણી કઈ રીતે ઉપયોગી બને છે ?

17. How many types of freedoms do you know about ?
તમે કેટલા પ્રકારની સ્વતંત્રતા વિશે જાણો છો ?

18. How has education helped women become free ? Explain.
કેળવણી સ્ત્રીઓને મુક્ત બનવા માટે કઈ રીતે મદદરૂપ છે ? સમજાવો.

19. "Education is a lifelong learning process." Justify the statement giving examples.

'કેળવણી એ આજીવન શીખવાની પ્રક્રિયા છે.' આ વાક્યને ઉદાહરણો આપી સમજાવો.

63

ROUGH WORK

SEAL